

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1872 _____ Any XXXVI

BARCELONA 13 DE NOVEMBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims _____ Atrassats: 20

DRAMES CIUTADANS

Un suïcidi barato, o en aquest món avui hi som i demà tampoc

CIUTADANS:

Les doloroses circumstancies que actualment afligeixen a la nostra ciutat benivolguda, són conseqüència d'uns quants anys de desastre administratiu. El tifus d'ara no és més que'l fruit de l'inepcia, de l'abandó, del favoritisme i del lladrocini de sempre. Aqueixa és una terrible veritat que palpita en la consciència de tots. Per lo mateix, el poble de Barcelona ha de pendre un determini. No pot ésser que'ls tributs que's paguen al municipi serveixin per a millorar les rendes a uns quants senyors i als amics dels tals senyors, a canvi del dol i de les llàgrimes dels paciençuts contribuents. En el camí ral s'exigeix la borsa o la vida; en nostra dolça ciutat s'exigeix *la borsa i la vida*.

S'imposa una resolució extrema; s'ha de sitiar per fam als qui són culpables de la tragedia present; no's deu pagar cap tribut que vagi a raure a les arques municipals, sigui de la mena que sigui i es cobri de la manera que's cobri. Ja que's malgasten els cabals de la ciutat, en dany i desprestigi d'ella, la ciutat, obrant en propia defensa, té'l deure de negar-se a donar un cèntim mentre les escombraries encatifin nostres carrers; mentre la podridura del subsol pugui filtrar-se en les aixetes de les fonts; mentre cada any la nostra joventut sigui delmada per les malures infeccioses; mentre un sol dels causants i dels còmplix d'aqueix horrible abandó ocupi un setial en el consistori.

Aqueixa actitud, mantinguda unànimement amb virior catalana, és l'única salvació per a Barcelona.

Quan tinguem un ajuntament digne, que sàpiga fer bon ús dels nostres diners i que'ls administri honradament, allavors li restituïrem els tributs que no hem satisfet ara per a que se'n disposi en benefici de tots.

No's tracta de no pagar lo que de llei sigui; es tracta de retenir-ho solament, per a evitar noves dilapidacions, nous lladrocinis, noves hores funestes per a la nostra desgraciada ciutat.

CRÒNICA

En defensa propia

Senyor Director de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Des de que hi va haver un mofeta, que m'han dit que's deia Rusiñol, que va parlar del senyor Esteve fundador de «La Puntual» i parent meu, que al Cel sia, no passa setmana, ni passa dia, que no retreguin a les gazetes el nom de la meva família, i no en el *Brusi*, que és el sol diari on hi escriu la gent seriosa, sinó en papers de totes menes, sense creencies i sense principis i lo que

diuen de mi i dels meus és tant lluny de tota raó, és un balanç tant poc nivellat i és un inventari tant tèrbol, que ha arribat un punt que, si no vui perdre lo que ha estimat més en aquest món tota la meva família que és el crèdit comercial, he de fer lo que menys m'escau, perque no ho he après de petit: agafar la ploma per a escriure i gastar tinta en coses inútils.

Em pinten sorrut, em pinten *retrogrado*, em pinten amb ulleres negres (éssent aixís que tinc una vista que no s'escorre un punt que no'l vegi), em pinten amb berret de copa (que sols ne duria en el meu enterro, si en tingués i si me'n possessin), ara em motegen de neutral i sobretot em retreuen de que sempre talli el cupó, i si em fico en res perque m'hi fico, i si callo perque callo; aviat semblaria un ninot per a espantar les criatures, si vostè, senyor director, no em dongués audiència per a defensar-me.

Que soc neutral? i com no volen que'n sigui si no

Una manifestació que hauria sigut altament simpàtica, si entre mig dels manifestants no s'hi haguessin vist els eterns pescadors d'actes municipals.

tinc amb qui barallar-me, si no soc soldat, si no soc valent, si no haig de guanyar galons, ni faixes, ni entorxats, ni plomeros; si rebría en el primer *encuentro*; si em deixarien sense roba, i a mi m'agrada pagar el sastre; si no podria fugir. Soc neutral per obligació i perque no sé amb qui barallarme; però que m'ataquin la botiga, i allà veuràn si en soc de neutral! A casa no més tinc un arma, i aquesta arma és la mitja cana; però que s'apropi l'enemic, i allà veuràn si en sé d'acabar-les! Als Esteves no'ns ha agradat mai bastonejar les boires; però si un troba coixí, que vinguin!

Els primers passos de tots els meus, i els segons també, i quasi els tercers, han sigut omplir la guardiola, lo que no crec que ofengui a ningú. Ha estat per medi del guany petit anar fent recó de mica en mica. Ha estat tenir la voluntat de fer-se un mateix de caixa, i avui estalviava per aquí i demà estalviava, no menys, per allà; avui un granet i demà un altre, anar omplint el graner de la casa amb la constància de la formiga, bestiola amb més coneixement que molts d'aquells que volen combatre'm.

Plena, doncs, ja la guardiola, així que he tingut el meu reconet, si no he volgut que s'estanqués, bé l'he tingut de posar a guany; així que l'he volgut posar a guany, bé n'he tingut de comprar paper; si aquest paper tenia cupons, bé aquests cupons eren per tallar; doncs, si eren meus, i eren per tallar, perquè m'han de dir «talla Cupons»? Que és un mal tallar-se els cupons? Que no són per tallar-se els cupons? Que's tenen de deixar florir? Que'ls deixarien a l'acció, els que accionen contra nosaltres, si aqueixes accions fossin seves? El tallar és un acte lliberal, enloc de *retrogrado* com molts diuen. Ho és, perque d'aquell tallar se'n fan els ferrocarrils, les indústries i les xemeneies, i jo sempre he sentit dir als homes de la flamarada, que'l fum de les tals xemeneies, sont l'*emporio* i els *obeliscos* i els *penachos* i tot allò que's diu, i sense els cupons del senyor Esteve, no hi hauria fum ni hauria *emporios*, ni homes per a contar els *obeliscos*, o sia lo que jo en dic xemeneies.

El senyor Esteve, a més dels cupons, no es cregui, senyor director, que no hagi tingut els seus ideals o lo que'n diuen ideals, aquells que saben un xic de lletra. Lo que hi hà és que'l pobre senyor Esteve, và escaldat: anem escaldats. El senyor Esteve, o un servidor, ha volgut fer una Barcelona que se'n parlés per tot el món: una ciutat de riu a riu, amb cases que fossin de lloguer, però que per fóra no ho semblessin, amb monuments, amb aigua i amb jardins, i havem pagat com a bons perque es fés, i havem tornat a pagar, i havem pagat un xic més, i havem pagat de nit i de dia, mentres han vingut a cobrar, que era cada hora o cada mitja hora, i si després d'aquesta lluita, de jo vinga *Haber*, i ells vinga *Debe*, no'ns ha sortit lo que voldriem, no ha sigut pas per manca de pago.

Jo, estimat senyor director, he volgut tenir torre al Putxet. El Putxet per mi és una Suiça. He volgut tenir un *panorama*, a pams quadrats, amb vistes pràctiques per a esbarjo de la família i *hermanitas* de la vellesa, i això de volguer tenir una torre no crec que sia cap destorb per a les altres classes socials. Jo per a poguer tenir aqueixa torre no he planyut els diners; sempre he volgut competir amb la que tenia al davant; he volgut guarnir la muntanya com un pessebre honorari, però si després que l'he haguda feta, valguent-me del millor arquitecte, m'han anat dient per tots els papers, que la torre era de turrans, de pa mastegat i mantega, ¿que no és més culpa de l'arquitecte que li he deixat fer lo que

volgués, que de mi que he pagat lo que volia? Jo he volgut fer cases als eixamplis que fossin dignes d'ésser admirades. Jo he dit «no hi planyin ni la pedra, ni l'esculptura, ni el material», jo m'he sentit orgullós de bescanviar accions per dibuixos, però si el mestre d'obres urbà m'ha plantat unes fatxades que per lluir-se e'l m'ha esclafat a mi, havent de llogar un pis al davant si les volia gaudir, ¿que no he complert molt més jo pagant que'l mestre d'obres cobrant? Jo he volgut posar quadros al pis, perque m'he deixat convèncer que als pisos, a més d'aigua viva, safreix i cuina, hi hà d'haver quadros, però si els quadros que hi he posat valorats pels intel·ligents, m'han dit altres intel·ligents, que no més eren que difums a l'oli, ¿que també els he pintat jo aquells quadros? Jo, per fi, per tenir de tot, també he volgut monuments, però si així que he tingut l'estatua, he sentit dir an els vianants que n'haurien de fer grava, ¿que després de pagar per marbre, l'hauré de picar jo, la grava? Cregui'm senyor director, que si Barcelona no té grans cases i grans estatués i altres grans coses, no'n té la culpa el senyor Esteve. La misió del pagar, que és la meva, cregui que l'he ben complerta. He pagat fins a l'heroisme. Sembla impossible, segons m'han dit, que de quatre capdells de fil, n'hagin sortit tants quartos. I que de tants quartos d'aquells capdells, m'hagin sortit tantes lletgeses.

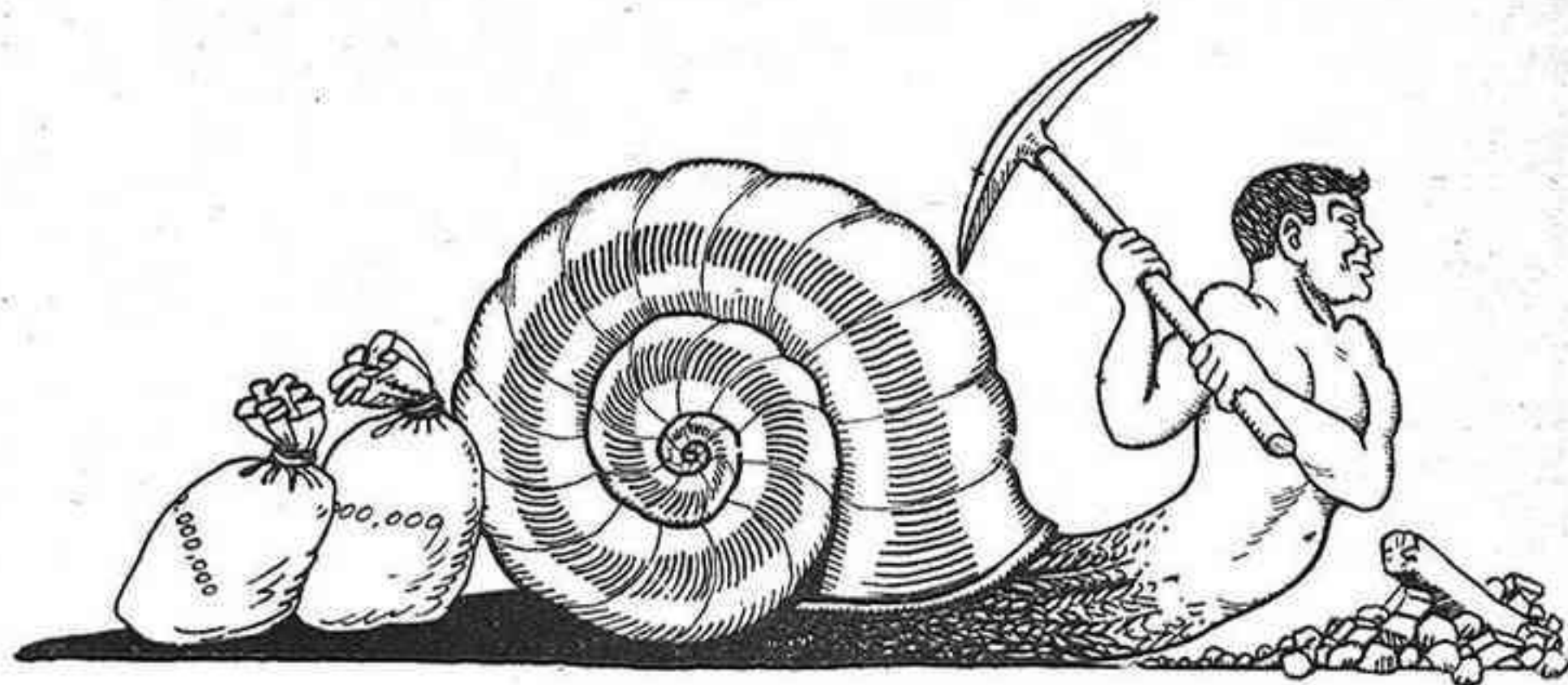
Perque un servidor, i no m'alabo, amb tot i estimar tan els quartos, me n'han arribat a arrencar tants, que jo mateix ja he perdut els llibres. He pagat per ésser solidari, i tot s'ha acabat amb una lliga, un pis, quatre regidors i uns quants savis del ram d'escriure que cobren de mi i em motegen. He pagat per a tenir salut i ningú escombria, i cobra tothom, i jo que soc el contribuient em tiren les escombreries, he pagat per a tenir bona aigua i jo no la bec i ells se la mengen; he pagat per anar a votar i els altres cobren per a ésser votats; he pagat per tenir regidors i ells em fan pagar lo que pago; he pagat per tenir hospitals i si badés hauria d'anar-hi; i ara pago per ésser neutral, i sinó que tots tenim por, ells, jo, els que callen i els que criden, també em farien pagar les armes i pagaria els plats trencats. Senyor director, no'm pintin més amb berret de copa i amb ulleres. Pinti'm vestit de vaca, amb tot Barcelona munyint-me; i sinó em pinten encare millor, que no soc home de vanitats.

A mi deixin-me la botiga. La Puntual de 1830. Deixin-me fer de caixer. Fent els quartos a la menuda per quan ja sàpiguen que'ls tinc tots, poguer-m'els pendre a l'engrós, i jo amb la mitja cana curta, i altres amb les ungles llargues, tot quedarà en el meu Barcelona.

Senyor Esteve

(Per la copia)

XARAU

—Doneu-me'n un, si us plau.

Me'l dona, el pago, me'l col'loco,... i veig que és exactament igual a l'altre que havia comprat. Aleshores vaig caure del burro. No és que les anelles de goma fossin diferents; és que un dels dos venedors ho deia malament.

Amic de donar una bona lliçó als ignorants, m'apropo llavors als cridaners i després de fer-los veure l'error en que gramaticalment estaven, i la conveniència de que es possessin d'acord; els hi dic:

—No sou catalans?...

—Sí, senyor.

—Doncs crideu la vostra mercaderia en català, i així no correreu perill de fer disbarats ortogràfics, i tot-hom vos entendrà millor.

L'endemà torno a passar pel Pla de la Boqueria.

Com que també feia un dia plujós, tornava a haver-hi els dos venedors d'anelles de goma:

Dissimuladament, amagat darrera d'un kiosk, vareig posar-me a escoltar:

L'un cridava:

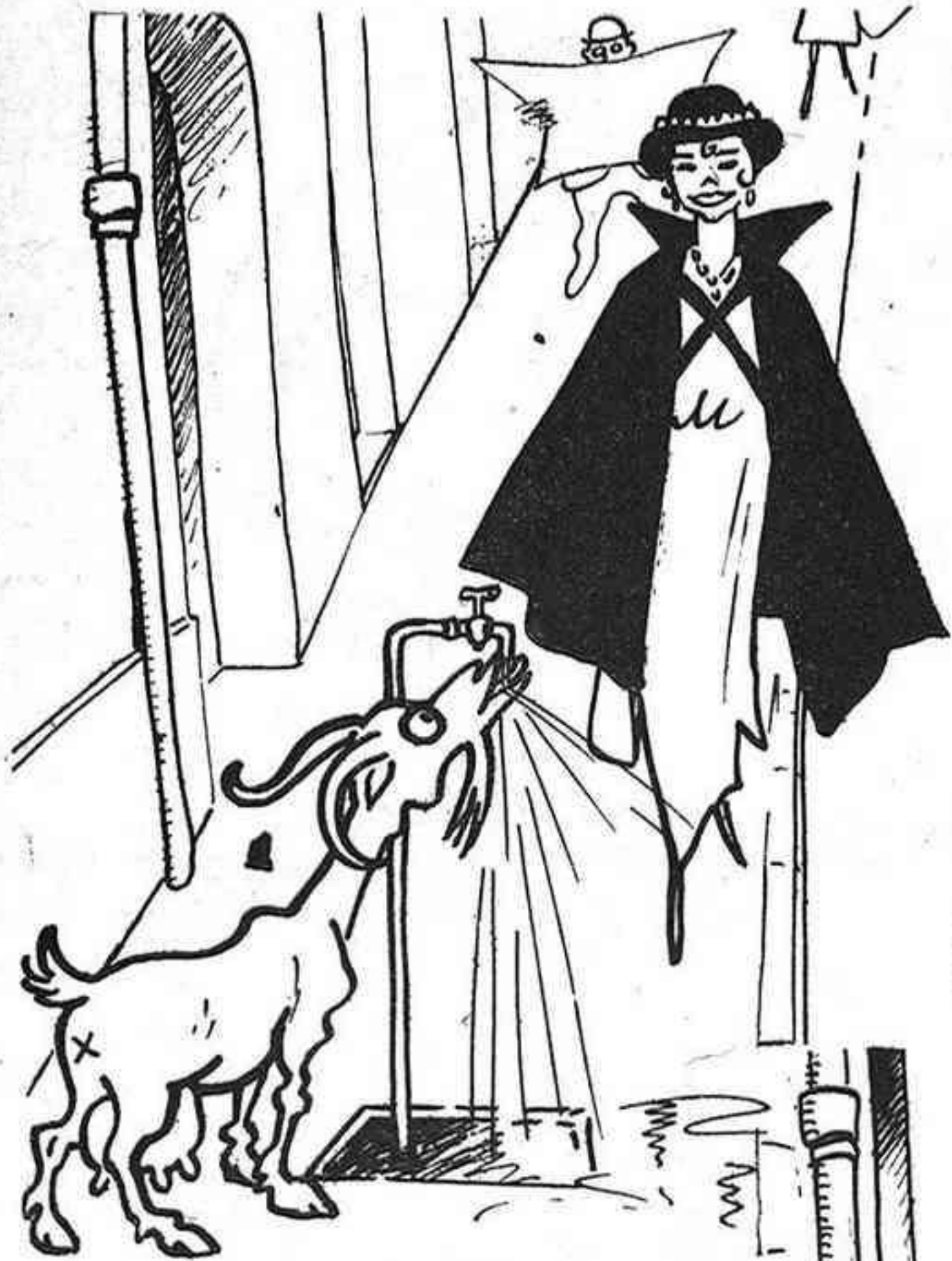
—Anelles de goma «*pel*» paraigües!

L'altre cridava:

—Anelles de goma «*per al*» paraigües!

Altre cop intrigat pel desgavell ortogràfic vareig investigar les causes, i aleshores vareig tornar a caure del burro: un dels venedors era partidari del català de l'Il·lustració Catalana i dels Jocs Florals; l'altre era un acèrrim defensor de les Normes de l'Institut d'Estudis Catalans.

YORICK

La cabra.—Van bé aquestes aixetes!... Sembla que les hagin posades expresament per a nosaltres.

L'unitat ortogràfica

Ningú em negarà que'l paraigües és una prenda inútil: quan no plou gaire, fa més nosa que servei, i, quan plou fort, et mulles més amb ell que sense ell.

I, si plovent no'ns té gran utilitat, figureu-vos quan no més està núvol, lo empipador que'l trasto resultarà.

Filosofant, doncs, sobre les ventatges i els inconvenients del paraigües i cansat ja d'obrir i tancar el meu, perquè tan aviat plovia com no, anava jo l'altre dia rambles amunt, quan, a l'arribar al Pla de la Boqueria, sento un home que crida amb vèu de espinguet:

—Anillos de goma «*para el*» paraguas!

—Jo que, instintivament, abaixo els ulls cap al meu, que a les hores duia plegat, i m'adono que'l *varillaje* no està *bien sujeto* i que, efectivament, necessitava una anella de goma per a fer-lo.

—Doneu-me'n un, si us plau.

Me'l dona, el pago, me'l col'loco i continuo el meu camí tot satisfet de la compra.

Però, heu's-aquí que a l'embocar la Rambla de les Flors, després d'haver donat vint passes, em sorprèn una altra vèu esquerdada:

—Anillos de goma «*por el*» paraguas!

Jo que m'aturo intrigat, i em dic:

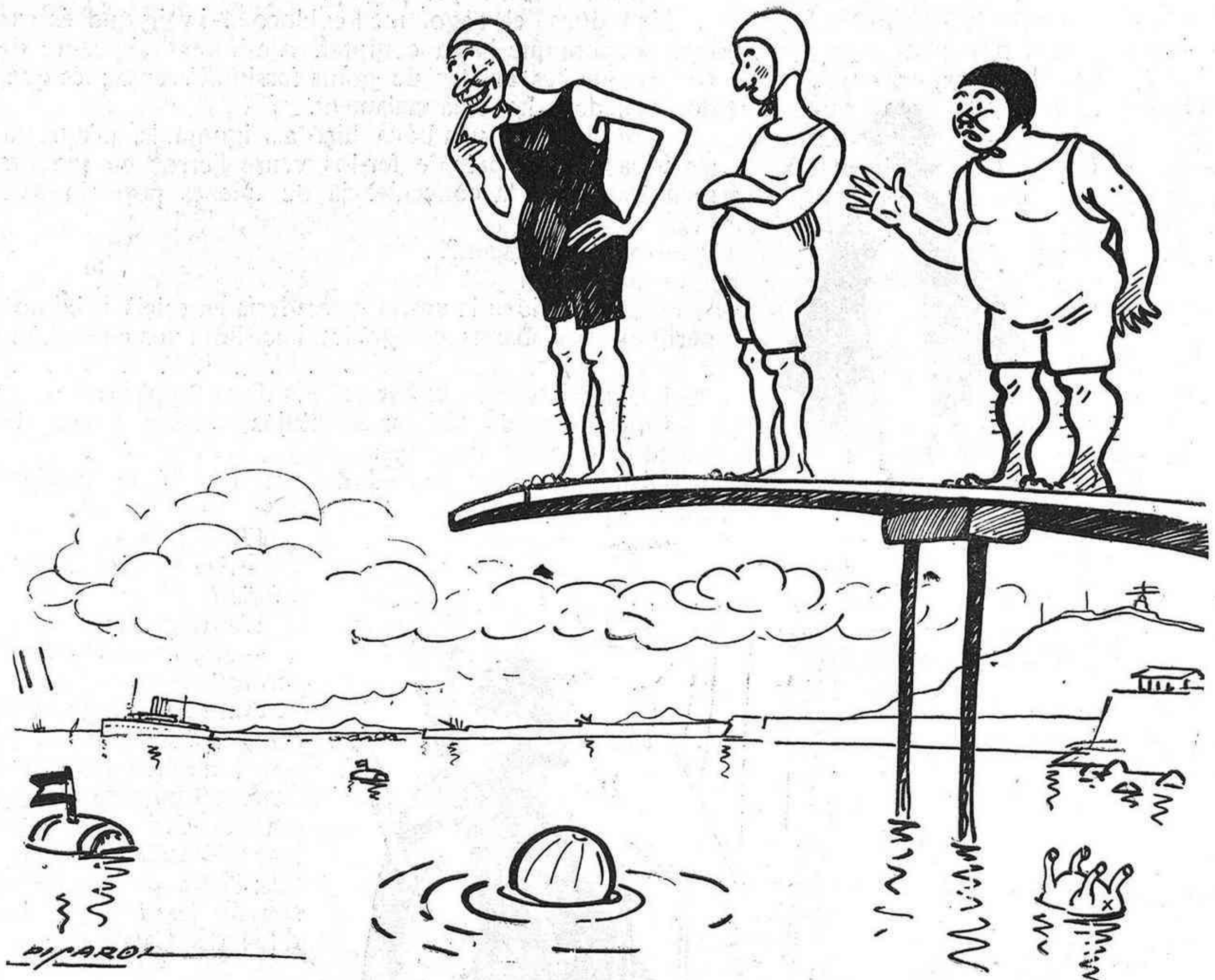
«*Por el paraguas?*... El que acabo de comprar era *para el paraguas*... Això és que aquests deuen ésser diferents...»

La Pitets.—Ditxoses aixetes!.. Quin fàstic!..

El senyor distret.—Malviatge les aixetes!

L'HORROR A L'AIGUA

Primer nadador.—Oh, és que, si no és bullida, no m'hi tirol

La manifestació

Déu me'n guard de defensar an aquest Ajuntament ni a cap dels precedents, tots són pitjors. Naturalment que sempre hi hà l'excepció d'algun regidor que s'ho pren de bona fè i treballa i fa quelcom; però, ja és cosa sabuda que les excepcions no fan més que confirmar la regla general.

Entesos. Déu me'n guard de defensar an aquest Ajuntament; però, no sé que dir-vos; aquesta intervenció airada contra els senyors Esteves de tota mena reunits a la plaça de Catalunya, m'ha omplert l'ànima d'alegria.

Perque la veritat, senyors, l'Ajuntament no ho fa bé, però els propietaris, la Defensa, i l'Unió Gremial encara ho fan molt pitjor. I a més de fer-ho pitjor, ara van de mala fè.

Per què crida vostè senyor Canons que té dues cases als eixamplis, en el tercer d'una de les quals viu un servidor? Que no recorda que quan menaçat per tots els llogaters va decidir-se a posar-nos water-closset per a refer-se de la despesa ens va posar a mitja racció d'aigua. Que no és veritat que fa els claveguerons de nit i sense permís, ni gent tècnica per no pagar els tributs? I aquell pou negre, perque no l'ha fet Mouras? Vaja, *buenas*, senyor Mauri.

I vostès, senyors de la Defensa? Què s'empatollen

vostès? Que volen curar el tifus fent a tots els empleats de les brigades socis del «Círculo Obrero Católico», o a tots els socis del «Círculo Obrero Católico» empleats de les brigades?

I vosaltres els de l'«Unió Gremial»!... Te conec herbeta que't dius moraduix. M'agradaria saber quants taverners dels que són de l'«Unión» gasten aigua bullida per a servir als parroquians de *copeo* o per a batejar el vi. Plauria'm també saber si els adroguers han renyit amb aquells *pagesos de fòra* que'ls hi proporcionen els embutits de *pagès*. (El pagès és el que en menja). I els forners amb quina aigua fan el pa?

Vaja, val més no seguir.

Mai he sigut partidari de la santa estaca, però s'ha de confesar que devegades és un bon espanta-borinots.

Un cas com un cabàs

A mitja tarde, al ministeri de la Governació va rebre's un telegrama urgent.

«Senyor Ministre: A causa d'estar infectades les aigües, se'ns ha declarat una epidemia de tifus. Desitjaría

que m'enviés, amb el primer tren, unes quantes màquines esterilitzadores. — *Boladeres*, alcalde.»

—D'on deu ésser alcalde, aquest bon senyor?—va dir en Sánchez Guerra, que, un xic desmemoriat, no recordava haver sentit mai el nom d'en Boladeres.

El secretari tampoc ho sabia. De lo únic que estava segur era de que havia d'ésser forçosament alcalde d'un poble petit.

—Perque—deia ell—una població una mica important no's veuria en el cas d'haver de demanar a Madrid màquines purificadores de l'aigua.

Varen cridar al quefe de Sanitat, i aquest va treure'ls de dubtes.

—Boladeres?... Però si es l'alcalde de Barcelona!...

La rialla que en aquell moment va esclatar ressona encara en el despaig del ministre.

—Aquesta sí que és bona!—cridava en Sánchez Guerra, cargolant-se en el silló:—¿Així es troba l'esplèndida capital de Catalunya?... La segona població d'Espanya, la ciutat més europea de tota la península, haver d'acudir a nosaltres perque li deixem màquines per a esterilitzar l'aigua de les seves fonts!...

Quan la notícia va escampar-se per Madrid, la gent no sabia avenir-se'n.

—Es possible?—exclamava tothom.—Doncs, ¿en què dimoni pensen els barcelonins?... Una gent que se alaba d'anar a la vanguardia del progrés; que construeix un

COMPENSACIÓ

—Diu que t'ha posat un pis amb ascensor i tot?
—No; d'ascensor no n'hi hà, però el tramvia para a la cantonada.

EL DOCTOR I LA «JAMONA»

—No ha de de tenir cap mena d'aprensió, vostè, senyora.

—Bé, Bé,... jo el que veig que no més ataca a la gent jove.

túnel per a un metropolità; que sempre està aixecant palaus i inaugurant estàtues; que fins té la pretensió de celebrar una Exposició Universal d'Electricitat, ¿i no ha sapigut encara proveir-se d'uniques quantes màquines purificadores per a quan se li presentés un cas com el de avui?... Colossal, colossal!...

El ministre, naturalment, compadit de Barcelona, i considerant que, de totes maneres, si aquest favor l'ha fet de vegades a Villasucia i a Corralón de Abajo, també podia fer-lo a la ciutat comtal, va donar ordre de que s'enviessin cap aquí les màquines sol·licitades.

Però sembla que, al mateix temps que feia preparar la remesa, escribia al senyor Boladeres una carta, que'l senyor alcalde s'ha guardat molt bé de ensenyar a ningú, i en la qual li deia, entre altres coses:

«¿Vol que li enviï també unes quantes escobres per a escombrar els carrers?... No se'n dongui vergonya. Ara que hi està posat, demani.»

A. MARCH

La tempesta è vicina

Mals vents corren a la Casa Gran per a els *chicos* de la Premsa.

Ho sabem de bona tinta. Els concejals, lo mateix els de la dreta, que'ls de l'esquerra, que'ls del mig, se mostren indignadíssim per la violenta campanya que en els séus diaris venen fent aquests dies amb motiu de l'epidèmia de tifus que tan sensibles baixas està causant a Barcelona.

Califiquen, els regidors, d'ingratitud negríssima la conducta d'aquests periodistes que, després d'haver-se passat la vida pidolant—i obtenint quasi sempre—favors i empleos als concejals, surten ara atacant-los amb furiosa sanya, en lloc de defensar-los, com seria la seva obligació, o de disculpar, quan menys, les negligències del Municipi.

—Aixó no té perdó de Déu!—exclamen els pobres edils, alçant els braços, en l'aire.—Després que'ls col·loquem en les oficines municipals; després que'ls donem tot lo que demanen, ¡tenir la frescura de girar-nos les espatlles, posant-se amb tota tranquil·litat al costat del públic i recreant-se encara en agravar la nostra situació!.. Traidors!... Desagraits!...

I no són pocs els regidors que, tancant tràgicament els punys, afegeixen:

—Crieu *chicos*, crieu *chicos*... i us treuràn els ulls!...

*
**

Però, és venjaràn, vaia si es venjaràn!...

Per de prompte, ja se sab que, al confeccionar-se els nous pressupostos, suprimiràn la partida de 10,000 pessetes que cada any regalaven a l'«Associació de la Premsa diària» i que, com se veu, ha resultat ben poc merescuda.

—Hi hà que atèner-se a l'adagi: *Quien toma, a dar se obliga*. ¿Per què els la donavem, nosaltres, aquesta subvenció, sinó per a tenir-los contents i quan vingués el cas, ens apoiessin discretament, engatussant al públic amb els inagotables recursos de la seva retòrica? Ja que, doncs, tan malament corresponen a la nostra generositat, s'han acabat les pessetes. Si volen subvenció, que la demanin a l'«Unió d'Empresaris de Pompes fúnebres», que ara està atipant-se de guanyar diners. Lo que és amb la caixa municipal, que no hi comptin.

Com ja pot suposar-se, nosaltres lamentem molt sincerament la desgracia dels socis de la mai prou alabada «Associació de la Premsa diària», però en honor de la veritat hem de manifestar que, si en lo que toca a la qüestió del tifus, els senyors concejals, amb tot el respecte sigui dit, mereixen la forca, en lo que's refereix a l'actitut dels *chicos* de la Premsa, tenen cent carretades de raó.

MITU

Del jardí dels humoristes

OH, LA FILOSOFIA!

En La Rochefoucauld fou un senyor que's dedicava a escriure pensaments amb destí als calendaris americans de tot el món.

Arrenqueu un full de calendari i, de cada deu vegades, vuit, trobareu que al darrera del paperet hi hà algú axioma filosòfic del gran pensador.

Amb tot, en La Rochefoucauld, prodigà tant els pensaments, que al últim no n'hi va quedar cap al magí.

Ell ens ha demostrat, més que cap altre filòsof, que això de la filosofia és un enginy imbècil que no cura de res.

Lo que en La Rochefoucauld diu tan-se-val que ho prengueu del dret com del revés; fa el mateix efecte:

I, sinó, la proba:

«En les primeres passions, les dònnes estimen al amant; en les altres, estimen a l'amor.»

Això ho diu en La Rochefoucauld. I a nosaltres se'ns acut dir:

«En les primeres passions, les dònnes estimen a l'amor; en les altres estimen a l'amant.»

Qui gosarà contradir-ho?

«Hi podrà haver matrimonis bons, però no n'hi han de deliciosos.»

«Hi podrà haver matrimonis deliciosos, però no n'hi han de bons.»

«Els gustos canvien fàcilment; les inclinacions difícilment.»

«Les inclinacions canvien fàcilment; els gustos difícilment.»

«La fortuna fa resplandir virtut i vicis, com la llum del dia aclareix els objectes.»

«La fortuna encobreix vicis i virtuts, com la negra nit obscureix els objectes.»

«Els que's preocupen de petiteses es fan incapaços de coses grans.»

«Els que no's preocupen de petiteses es fan incapaços de coses grans.»

«El treball corporal anima l'esperit; per això els pobres són feliços.»

«El treball corporal fadiga l'esperit; per això els pobres són desdixats.»

Trieu i remaneu, i quedeu-vos amb lo que us convingui.

Oh, la filosofia!

A. MER I C.^a

ESPURNES DE LA GUERRA

La Polònia, l'Alsàcia...

Es ben llastimós, tan mateix, el destí dels pobles fronterijors! Són patries blanc dels etèrns odis de raça, bocins de terra que semblen posats expressament entre dues grans nacions per a morir esclafats. La fingida protecció de les potències veïnes fa de mantega en aqueix monstruós sandwich que sempre acaba per menjar-se l'Estat més poderós.

Així que esclata la guerra, són els pobles fronterijors

BON.

BELIGERANCIA I NEUTRALITAT

—Jo t'asseguro que, si vinguessin els alemanys a Espanya, no's moriria tanta gent de malalties infeccioses.
—No siguis llonsa, doncs... Així, millor que no vinguin.

els primers obligats en donar la sang, i lo pitjor és que no saben mai de fixo per qui han de donar-la; avui per aquest, demà per l'altre, segons les alternatives de les batalles. I en donen tanta, de sang, inútilment, en aqueixes tràgiques intermitències, que quan els altres comencen a extenuar-se, ells ja han acabat la vida en el martiri.

Polonia!... Alsacia!... Pobres pobles fronterços! Són una mena d'estadants pacífics víctimes de les renyines d'uns veïns per a ells massa complimentosos. De tant que'ls estimen, els apunyeguen; de tants protectors com els surten, no troben qui els protegeixi; de tantes patries com tenen per a triar, es queden sense patria. Són els aliats de totes les desgracies. Han nascut per a pobles hèroes, dignes de la major gloria, però a copia de viure anexionats, la corona, que hauria d'èsser tot llorer, se'ls va tornant tot espines, i fan la mort del just en l'afrentosa creu de l'injustícia.

Els yankis han tingut una piadosa pensada: fletar a Nova-York un gran vaixell carregat de joguines, i enviar-

AUCELLS DE PAS

Lyda Borelli, eminent actriu italiana

les a les nacions bel·ligerants per a repartir-les entre les criatures dels soldats que's troben combatent en les línies de foc.

L'Avi Noël, portant el braçal de la Creu-Roja, vindrà, doncs, enguany, del Nort d'Amèrica, disposat a buidar el seu sac meravellós, a canvi de rialles d'infant.

L'idea ens sembla excel·lent; però, en què consistiran les joguines? Com si ho vegessim: en gorres de soldat, sabres, escopetes i canons.

Davant dels bel·licosos entreteniments de la quitxalla, les mares s'emocionaran; els soldadets de debò, al tornar a casa, jugaràn «a fer guerra» amb els seus fills; i fins al socialista, tan amic de la pau universal, li brollarà dels ulls una llàgrima d'agraïment; agafarà l'escopeta del nen i li ensenyarà l'exercici...

Havem vist, en les planes d'un setmanari il·lustrat, la vera efígie del tant jove i ja cèlebre morter de 42 que'ls alemanys han fet servir per a enderrocar els forts de Lieja i d'Amvers.

Realment, és una peça de calibre, digna de jer-se retratar. Es tot un «senyor canó»; un canó sense curenya, però amb un joc de rodetes i plataformes que fa fredat i convida a la meditació. Així com, a l'admirar els esplendors de la naturalesa, una persona, per descreguda que sigui, es convenç de la pròpia insignificància i concebeix la grandiosa obra de Déu, al contemplar aquell bé-de-Déu de maquinària, qualsevol regoneix cristianament que en aquest món no som res o ben poca cosa, i concebeix perfectament el dret del més fort i l'existència de l'Anti-Crist.

Es, el tal canó, un artefacte superb que no's mereix un monument, perquè ja se'l porta; és monumental i ornamental tot d'una peça; una obra de pès i de durada que, sinó que pot-ser l'arquitecte barceloní s'indignaria, diríem que sembla d'en Falgués.

Davant d'aquella «mole», als alemanys, se'ls ha de donar la raó... per força; i a un hom, per neutre que sigui, aquella visió de «poderio» li fa trontollar la neutralitat.

I un hom pensa:

Efectivament, una nació capaç de criar aqueixa mena d'eines destructores, ha de tenir algú motiu per a fer-se respectar. Confessem que si un dia, anant per una carretera, algú malfactor ens demanés el rellotge i ens mostrés aqueixa eina, li entregariem tot seguit.

Efectivament, la Civilització deu ésser una cosa molt gran, quan per a donar-li lavatives s'ha hagut de menester una xeringa tant grossa.

XARAU

LICEO.—No arribem a temps per a parlar de l'obertura del Liceo que estava anunciada pel dimecres, amb *I Maestri Cantori*, de Wagner, interpretats per la Raccanelli que vé amb gran fama de dòna hermosa i gran cantant, la Lucci, en Palet, en Bonnini, en Bettoni, etc.

Dijous *Rigoletto*, per la Redisch i Pangrazzy i pel fenomen vocal espanyol Hipòlit Lázaro.

grames es dona preferència a l'actualitat i als episodis sensacionals.

Aqueix cine, segons tenim entès, compta amb l'exclusiva d'importants pel·lícules de la guerra europea.

SORIANO.—S'ha estrenat amb excel·lent èxit *La Venus de pedra*, un dels recents i més extraordinaris successos que han vingut de Madrid.

L'obra ha sigut molt ben presentada, i l'interpretació no deixa res que desitjar.

—Segueixen les ovacions an en Qui-met Montero en el quadro de les estatués de l'aixerit *Monterograff I*.

—Per a demà, dissabte, s'anuncia l'estrena de *Monterograff II*.

SALON EXCELSIOR.—Demà, dia 14, debutarà en aquest saló-teatre una notable companyia dramàtica, de la qual ne formen part els aplaudits primers actors Francesc Sánchiz i Emili Armengol, i la celebrada actriu catalana Mercè Ferrer.

Faràn obres escullides de repertori *con-sagrat*; i donaràn també algunes interes-sants estrenes.

A càl dentista

En Joanet se vantava de les seves ferramentes, que ell ne deia, mostrant dos rengleres de dents blanques com

PIROPO

—Adéu, Catedral de Reims!...
—Per què m'ho dieu això?
—Per les bombes que encara se't veuen a la fatxada.

Divendres que vé ja'ls en direm quelcom.

NOVEDADES.—La Lyda Borelli, excel·lent actriu ja coneguda i estimada pel públic de Barcelona, ha vingut a trencar l'ensopiment que planava damunt nostres escenaris. Per uns dies s'ha vist aquest teatre ple d'un públic escullit que s'ha entusiasmat aplaudint a la hermosa actriu en els passatges més culminants de *Magda*, *Adriana Lecouveau*, *L'asino di Buridano*, *El Germogliè* i *Salomé* obra on arribà a donar-nos una impressió d'esgarri-fança tràgica, com mai havíem sentit. La Borelli està en el ple de ses facultats, que són moltes; la primera nit ens va semblar que venia perjudicada pel cine, posava un xic massa, però aquesta impressió de la primera nit l'hem rectificada posteriorment.

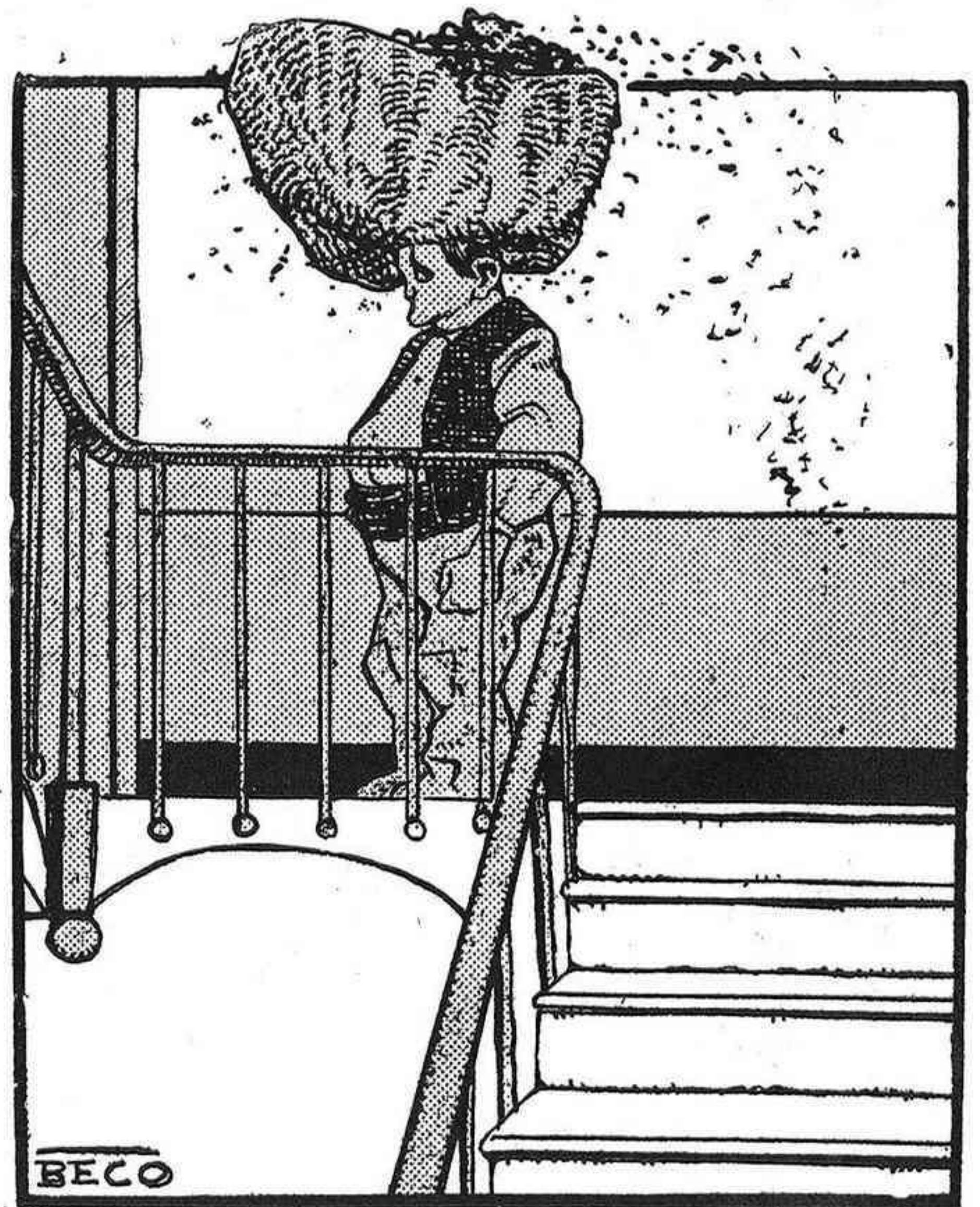
El reste de la companyia molt bé; dels senyors Piperno i Gandussio no n'hem de parlar perquè ja tenen consagrada la fama de grans actors, però els altres són tots ells molt estimables i contribueixen a fer uns conjunts ajustadíssims.

Per aquest vespre hi hà anunciada una funció en honor de la Borelli, posant-se en escena *Gioconda*. Li desitgem una gran nit.

PRINCIPAL.—Despedida la companyia catalana, el prop-passat diumenge va tornar a obrir les portes amb nou espectacle.

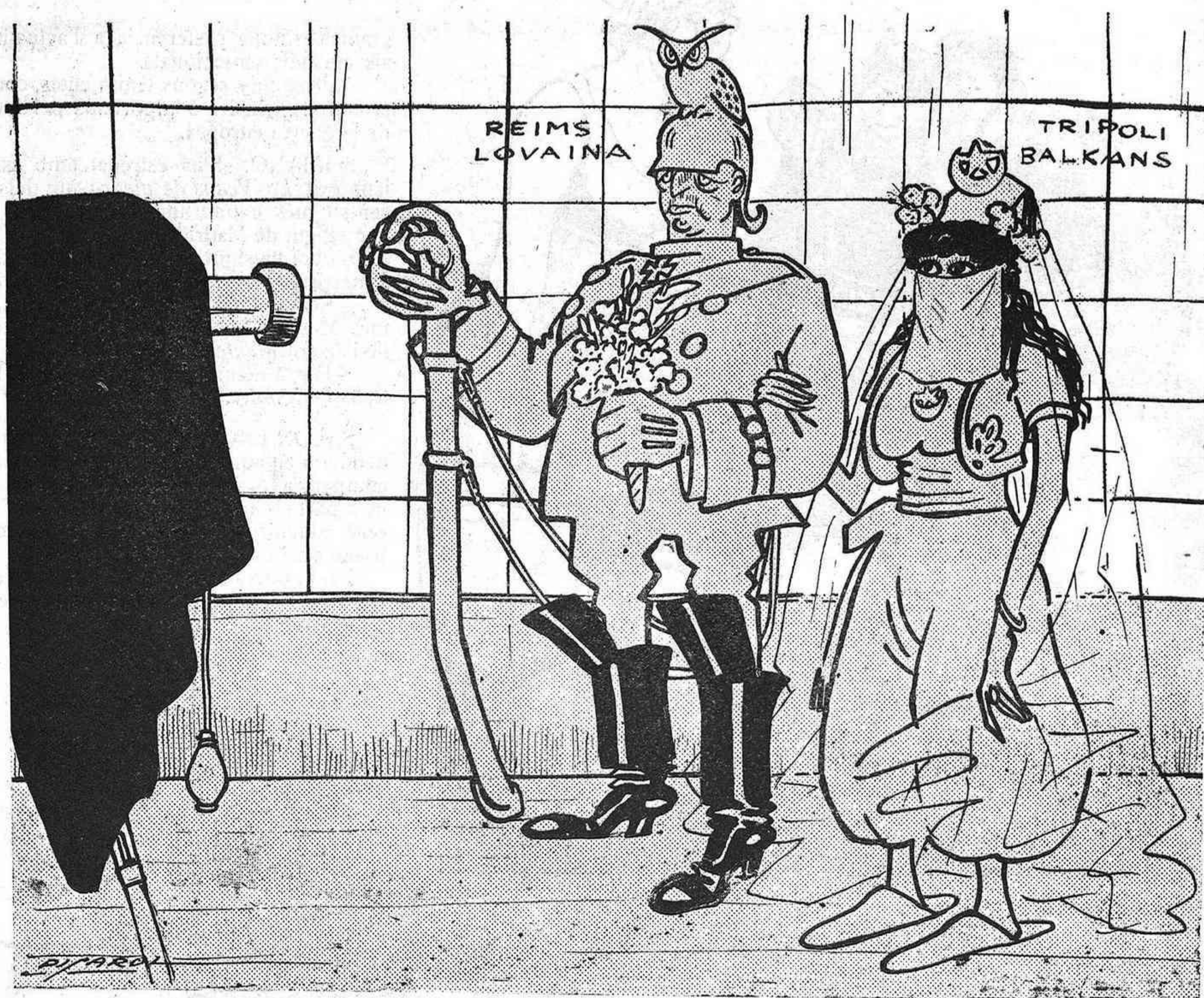
S'inauguraren unes sessions de cine, exhibint-se interessants programes de pel·lícules cultes procedentes de les més celebrades fàbriques de cintes.

Les sessions tenen lloc tarde i nit, diàriament; i en els pro-

EL TIFUS A DOMICILI

—Soc dels *adelantats* jo; aquest any, an els meus clients, els he portat les *dècimes* molt abans de Nadal.

UN MATRINONI ENCERTAT

El nuvi.—Me sembla que congeniarem, perquè el teu caràcter i els teus gustos són idèntics als meus.

les de un negre. Avellanes, ametlles, nous, tot ho trencava amb elles. A aquell dentat no hi havia esclofolla que'l resistís. Una vegada va trencar un pinyol d'abercoc que és el pinyol més dur que hi ha en el món. Si li haguessin cabut a la boca estic segur que també hauria trencat cocos.

Doncs bé, an aquest Joanet tant ben dotat per la Naturalesa un dia li ocorregué lo més tràgic que podia passar a un home de les seves condicions. Mireu com va ésser.

A mig matí digué:

—Me sembla que tinc un doloret aquí a la galta. Es un doloret somort. Res.

Al cap de mitja hora seguí:

—Home, el doloret ja és dolor. Pot-ser tinc mal de queixal.

Aleshores va palpar-se i digué:

—Però, mal de queixal, jo? I ara!... Amb aquesta ferramenta!

I se'n anà a glopejar aigua.

Verge! Tocar-li aigua en un queixal i semblar que li

feien explosió tots els dolors a l'interior de la boca, fou tot un. Li varen posar midó amb vinagre a la galta, se burxà el queixal amb una agulla roenta, va glopejar aigua de cascall. Res.

Finalment, va decidir-se per anar a càl dentista. Li recomenaren un del carrer del Carme i cap allà falta gent.

Entrà i després de veure sortir a dos o tres infeliços aguantant-se les barres i escupint sang, arribà son torn i entrà a la sala on hi havia el silló fatal.

El barber, ai! el dentista li preguntà:

—Con o sin?

—Com vol dir.

—Con dolor o sense dolor? Con, una pesseta; sin, dues pessetes.

—Home, vostè dona menys coses i en fa pagar més. Miri, soc un home fort i no'm vindrà d'un tanto i en vé d'una pesseta. Con!

I som-hi. Obre la boca, l'altre treu les estenalles i comença a dir:

—Quina boca més bonica!... Una mica descuidada... és aquest, eh?

I clava estirada. Ja tenia mig queixal fòra quan una còssa el feu retrocedir.

En Joanet amb els ulls fòra del cap, embarbossat, li cridava:

—Ho vui de dues pessetes!

ESQUELLIOTS

Una curiosa particularitat, d'ensà que patim l'epidemia. La majoria del nens que van a estudi porten a dintre de la cartera una ampolleta plena d'aigua bullida.

Les mamàs són molt previsoros.

Però els nens, menys previsoros que les mares, s'amorren a les aixetes de les fonts públiques.

Així és que la veritable mamà hauria d'ésser el nostre Ajuntament, que en aquest cas ens ha resultat una madrastra insoportable, una «mala mare» en tota regla.

L'ex-soldà del Marroc, Muley-Haffid va unir-se, diumenge passat, a la processó de les rogatives contra el tifus.

Què dirà Mahoma?... Perque això d'adherir-se, un moro a un acte catòlic, deu ésser un pecat...

Però Mahoma no dirà res, perquè, ademés d'anar a la processó, Muley-Haffid va entregar 500 pessetes pels pobres.

I aqueixes obres de caritat redimeixen de tota mena de pecats.

L'escena a Cà la Ciutat.

El senyor batlle, enterat de que un dels quefes del negociat no és mai puntual a la feina, el fa cridar al séu despatx.

—Això és escandalós!... Vostè és sempre l'últim d'arribar a l'oficina!

L'altre, amb naturalitat:

—Pot-ser sí; però no sé si s'haurà ficsat que, en canvi, soc el primer de sortir-ne.

Les autoritats estàn conformes en que l'opinió de Barcelona no s'ha d'alarmar amb motiu de la terrible epidemia.

I tenen raó.

Amb almar-se no's consegueix res, o ben poca cosa.

El poble de Barcelona no s'ha d'alarmar, sinó... posar-se a l'arma contra'ls séus mals administradors.

Ningú ha pogut treure, encara, l'aigua clara respecte a l'existència de tocinos tífics a Barcelona.

Amb certesa no's pot dir res.

Però nosaltres, mal pensats de mena, creiem que sí, que'ls porcs han intervingut en l'invasió del tifus i fins jurariem que són els culpables.

Ara, lo que no afirmariem és si aquests porcs són viganes, mallorquins o de la Sierra...

Mes aviat pensem que són porcs de casa mateix; els porcs que permeten que la nostra ciutat estigui feta una porqueria.

Llegim:

«Ayer se colocaron las esteras de invierno en el despacho del Gobernador civil.»

PITJOR QUE L'OLI

—Pobret!... Ja ha begut aigua!

PASSANT LA PASSA

—Hola!... Quants ne té, vostè?
—Som nou de familia i, per ara, no més n'hi hà set que'l tinguin, gracies a Déu.

EL TOCINO TÍFIC

—Veiam si a mi també em pintaran de vermell i m'arren-
caràn l'aixeta!...

Molt bé.

En canvi encara no s'han posat tots els matalaços que's
necessiten en el «lazareto» de tífics.

I... *váyase lo uno por lo otro!*

L'alcalde ha tornat a dictar unes noves disposicions, re-
glamentant la circulació de les cabres pels carrers.

¡Quines ganes de perdre el temps i de fer papers ridícols
té el senyor Boladeres!

¿Encara no sab que a Espanya hi hà dugues coses intan-
gibles i inolvidables?

L'una, les institucions.

L'altra, les cabres de Barcelona.

Per lo tant, tant és que risqui com que rasqui.

Pesi a totes les disposicions emanades de l'Alcaldía, les
cabres continuaràn burlant-se de les lleis i fent la seva santa
voluntat... i les seves «olives» per les nostres aceres.

Les eternes amenitats de la premsa barcelonina.

El Diluvio:

«Sevilla, 7.—Ha zarpado con rumbo a Londres el vapor
Fortuny que lleva cargamento de barras de plata.»

El Noticiero:

«Sevilla, 7.—Ha zarpado con rumbo a Londres el vapor
Fortuny que lleva cargamento de barras de plomo.»

Anavem a passar els ulls per un altre diari, però, temerosos
de enredar-nos encara més, hem preferit deixar-ho corre.

Pel primer, les barres eren de plata.
Pel segón, eren de plom.

De segur que, si arribem a continuar
llegint, el tercer ens hauría fet saber que
les barres que duia el *Fortuny* eren ba-
rres de turrons, o barres de sabó, o ba-
rres de cortinatge.

I vagin vostès fent cas de l'informa-
ció «verídica e imparcial» dels nostres
ameníssims diaris!...

La sabien, aquesta?

El senyor governador, el dimarts:

«Calculo que, en las últimas veinti-
cuatro horas, los nuevos casos de fiebre
tifoidea no pasarán de 20.»

El senyor governador el dimecres:

«En las últimas veinticuatro horas
ha habido 157 casos nuevos de fiebre
tifoidea.»

I, comentant la xifra, afegeix:

«Si se ha de juzgar por estos datos,
la epidemia tiende a decrecer.»

Què'ls sembla?

Tiende a decrecer, i, no obstant,
l'invasió ha augmentat, respecte al dia
anterior, de 130 casos...

Aquí, una de dugues:

O el senyor governador no sab de
comptar;

O en el lèxic governamental el verb
decrecer té un altre significat que en el
diccionari de l'Academia.

Post pestum, phestum.

Una de les primeres mides sani-
taries que ha emprès l'Ajuntament, ha sigut fer degollar
tots els galls i totes les gallines de les cases particulars.

Això ha obligat als pobres—que són els únics que s'en-
treenen en criar aviram—a avençar el Nadal.

De modo que tothom, aquests dies, en les barriades ex-
tremes, celebren el tifus atipant-se de pollastre.

Els veïns de la barriada del Born han demanat al rector
de Santa María que, per a no alarmar a la gent, se serveixi
substituir la campaneta del combregar per una altra de dife-
rent sò.

Creiem justa la demanda.

Al senyor rector no li costaria res, per exemple, canviar
la clàssica campaneta per una bocina d'automòbil.

En Casulleres i en Palaudaries passegen per la Granvia.
—Tu, no és el nostre amic Tramulles, que passa per allà?
—Què ha d'ésser, home!... Si en Tramulles va morir del
tifus la setmana passada.

—Ah!... Així tens raó. Si fos ell, aniria de dol, és clar.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ACABA DE PUBLICARSE

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA
de la VIDA PRACTICA para 1915

Un tomo de más 500 páginas ilustradas con profusión de grabados directos.

El Año en la Mano regala a sus lectores espléndidos y útiles objetos y una participación a la próxima

LOTERÍA DE NAVIDAD

Interesante sección con fotografías de **LA GUERRA EUROPEA**

PRECIOS: { Edición económica Ptas. 1'50
id. de lujo, con tapas de tela Ptas. 2'—

OBRA NUEVA

LA FILOSOFÍA DEL HOMBRE QUE TRABAJA Y QUE JUEGA

Antología filosófica de EUGENIO D'ORS

POR R. RUCABADO y J. FARRÁN

CON UNA INTRODUCCIÓN DE MANUEL G. MORENTE

ESTUDIOS DE MIGUEL DE UNAMUNO, «X», DIEGO RUIZ, J. FARRÁN Y MAYORAL Y RAMÓN RUCABADO

Un tomo 8.º

Pesetas 3

COLECCIÓN DIAMANTE.- Tomo 119

EDUARDO MARQUINA

:: JUGLARÍAS ::

Un tomo

Pesetas 0'50

Próximamente: Tomo 120

GABRIEL MIRÓ

Los amigos, los amantes y la muerte

Aviat se posarà a la venda

L'ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

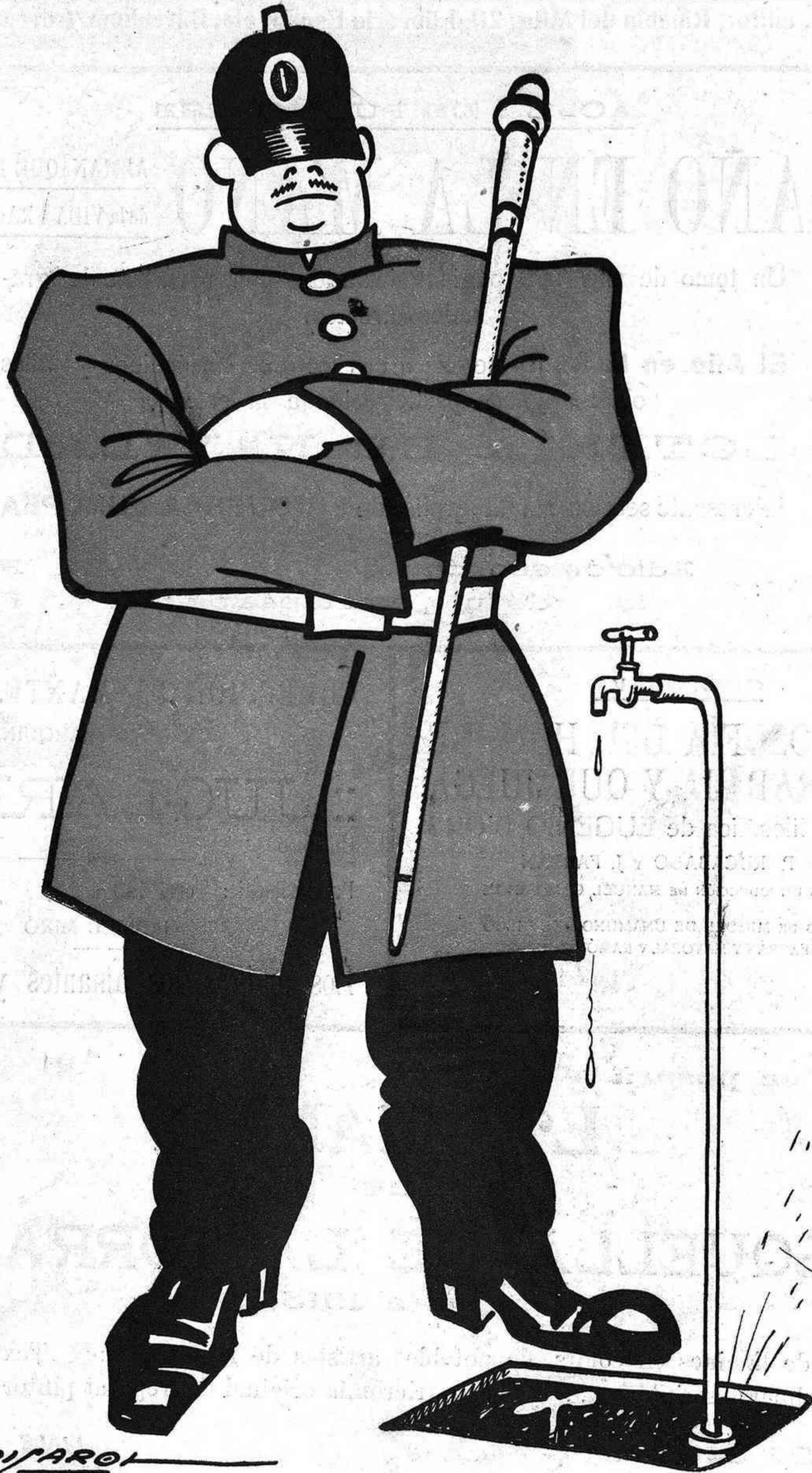
per a 1915

Profusió de làmines en colors, de notables artistes de la terra :: Text escollit, de nostres primers escriptors :: Coberta tricromía original del reputat pintor J. CANALS

PREU DE SEMPRE

UNA PESSETA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PIRARI

AIGUA PURA... DE DOS RIUS

—Apa, minyones, aprofiteu la ganga, que a la meva aixeta no hi ha microbis!